

KASBIY STANDART
Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi

Reyestr raqami:

QR kod

I. Umumiy ma'lumotlar

1. Kasbiy standartning qo'llanish sohasi: Ushbu kasbiy standart "Tabiat muhofazasi bo'yicha inspektor", "Atrof-muhitni himoya qilish bo'yicha inspektor", "Ekolog", "Ekolog-muhandis", "Katta ekolog", "Bosh ekolog" kasblari bo'yicha xodimlarga malaka talablarini belgilash, ularning malakasini mustaqil baholash, ta'lim dasturlarini ishlab chiqish, shuningdek, tashkilotlarda inson resurslarini boshqarish sohasi va boshqa faoliyat yo'nalishlarida keng turda qo'llaniladi.

2. Ushbu kasbiy standartda quyidagi asosiy tushunchalar va atamalar qo'llaniladi:

bilim – kasbiy faoliyat doirasida mehnat vazifalarni bajarish uchun zarur bo'lgan egallangan va o'zlashtirilgan ma'lumotlar;

informal ta'lim – maqsadli yoki rejalashtirilgan, biroq institutsionallashtirilmagan ta'lim bo'lib, u oilada, ish joyida va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatlarini o'z ichiga oladi;

kasb – ko'nikma va bilimlarni talab qiluvchi muayyan mehnat vazifalari va funksiyalarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi;

kasb xaritasi – muayyan kasb haqida tizimlashtirilgan ma'lumotlarni (kasb nomi, malaka darajasi, ish staji, layoqati va shaxsiy kompetensiyalariga qo'yilgan talablar v.b.) o'z ichiga oluvchi kasbiy standartning tarkibiy qismi;

kasbiy standart – norasmiy va informal ta'limni inobatga olgan holda, muayyan kasbiy faoliyat sohasida bilim, ko'nikma, mas'uliyat va mustaqillik, malaka darajasi, mehnat mazmuni, sifati va sharoitlariga qo'yiladigan talablarni belgilovchi rasmiy hujjat;

kasbiy faoliyat sohasi – ilmiy, ijtimoiy, iqtisodiy sohalarda, ishlab chiqarishda namoyon bo'ladigan kasbiy faoliyat obyektlarining majmuasi;

kasbiy faoliyat turi – xususiyati, natijalari va mehnat sharoitlari bir-biriga yaqin bo'lgan mehnat vazifalarining majmuasi. Kasbiy faoliyat turi kasbiy standartlarni ishlab chiqishda qo'llanilib, aniq mehnat vazifalari hamda malaka talablarini tavsiflash uchun asos bo'lib xizmat qiladi;

kasbiy standartlar reyestri – kasbiy faoliyat sohalari va turlari bo'yicha tizimlashtirilgan kasbiy standartlar ro'yxati;

kompetensiya – bilim, malaka va shaxsiy sifatlarini ma'lum sohada muvaffaqiyatli faoliyat uchun qo'llay olish;

ko'nikma – mehnat vazifasi doirasida alohida yoki yakka harakatlarni jismoniy va (yoki) aqliy jihatdan bajarish;

malaka – tegishli hujjat bilan tasdiqlanuvchi bilim, ko'nikma va kompetensiyalar majmuasi bo'lib, shaxsning muayyan kasbiy faoliyat turini bajarishga tayyorligini aks ettiradi;

malaka darajasi – xodimlarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarining murakkablik, standart bo'lmagan mehnat harakatlari va mas'uliyat parametrlariga muvofiqlik darajasi;

mehnat funksiyasi – mehnat taqsimoti natijasida yuzaga kelgan o'zaro bog'liq mehnat vazifalari majmui;

mehnat vazifasi – mehnat funksiyasi doirasida xodimga yuklanadigan (topshiriladigan) ishning aniq turi;

mehnat harakatlari – muayyan mehnat funksiyasini bajarish uchun xodimning mehnat predmeti bilan o'zaro ta'siri jarayoni;

norasmiy ta'lim – tashkillashtirilgan, maqsadli va rejalashtirilgan ta'lim bo'lib, shaxs yoki ta'lim xizmatlarini ko'rsatuvchi tashkilot tomonidan amalga oshiriladi va rasmiy ta'limni to'ldiruvchi yoki uning alternativasi bo'lishi mumkin;

rasmiy ta'lim – davlat ta'lim muassasalari va davlat tomonidan tan olingan nodavlat ta'lim muassasalarida amalga oshiriladigan, tashkillashtirilgan, maqsadli va rejalashtirilgan ta'lim jarayoni.

3. Kasbiy standartni ishlab chiqishga asos bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlar:

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yildagi 31-maydagi "Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-171-son qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-345-son Qarori.

4. Ushbu kasbiy standartda quyidagi qisqartmalar qo'llaniladi:

MMR – Milliy malaka ramkasi;

TMR – Tarmoq malaka ramkasi.

II. Kasbiy standartning pasporti

1	Kasbiy standartning nomi:	Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi	
2	Kasbiy faoliyatning asosiy maqsadi:	Atrof muhitning barqarorligini ta'minlash, inson faoliyatining atrof-muhitga salbiy ta'sirini kamaytirish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanishni, ekologik xavfsizlikni mustahkamlash, shu bilan birga zamonaviy texnologiyalar va ilmiy-tadqiqot yutuqlaridan foydalangan holda, iqlim o'zgarishi oqibatlarini yumshatish va jamoatchilikning ekologik ongini yuksaltirish	
3	IFUT bo'yicha seksiya, bo'lim, guruh, sinf va kichik sinf:	E seksiyasi Suv bilan ta'minlash; kanalizatsiya tizimi, chiqindilarni yig'ish va utilitatsiya qilish 39 Ifloslanishni yo'q qilish bo'yicha faoliyat va boshqa chiqindilarni yo'q qilish xizmatlari faoliyati 39.0, 39.00 Ifloslanishni yo'q qilish bo'yicha faoliyat va boshqa chiqindilarni yo'q qilish xizmatlari faoliyati N Professional, ilmiy va texnik faoliyat 74 Boshqa professional, ilmiy va texnika faoliyati 74.9, 74.90 Boshqa toifalarga kiritilmagan professional, ilmiy va texnik faoliyat	
4	Kasbiy standartning qisqacha mazmuni:	Atrof muhitni saqlash, inson faoliyatining atrof-muhitga salbiy ta'sirini kamaytirish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanishga qaratilgan professional faoliyat turi. Mazkur kasbiy standart soha mutaxassislarning atrof-muhit sifatini yaxshilash, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ekologik xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha malaka talablarini belgilaydi	
5	Qamrab olingan kasblar ro'yxati va malaka darajasi:	Kasblar kodi va nomi:	TMR dagi malaka darajasi:
		32570 Tabiat muhofazasi bo'yicha inspektor	5
		21331003 Atrof-muhitni himoya qilish bo'yicha inspektor	6
		21332003 Ekolog	6
		21332005 Ekolog-muhandis	6
		21332 Katta ekolog	6
		12190005 Bosh ekolog	7

III. Kasbiy faoliyat turining funksional xaritasi

Kasblar		Mehnat funksiyalari		Mehnat vazifalari	
T/r	Kodi va nomi	Kodi	Nomi	Kodi	Nomi
1	32570 Tabiat muhofazasi bo'yicha inspektor	A1.5	Tabiat resurslarini muhofaza qilish bo'yicha davlat nazoratini amalga oshirish	A1.01.5	Tabiat resurslaridan foydalanish qonunchiligiga rioya etilishini nazorat qilish
				A1.02.5	Tabiatni muhofaza qilish bo'yicha jamoatchilik nazoratini tashkil etish
		A2.5	Atrof-muhit ifloslanishi oldini olish choralari ishlab chiqish	A2.01.5	Ekologik xavf-xatarlarni aniqlash va baholash
				A2.02.5	Ekologik qoidabuzarliklarni bartaraf etish choralari muvofiqlashtirish
2	21331003 Atrof-muhitni himoya qilish bo'yicha inspektor	B1.6	Ekologik nazorat to'g'risidagi qonunchilikga rioya etilishini ta'minlash	B1.01.6	Atrof-muhit muhofazasi talablariga rioya etilishini tekshirish
				B1.02.6	Ekologik xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha choralar ko'rish
		B2.6	Ekologik monitoring va tahlil o'tkazish	B2.01.6	Atrof-muhit holatini monitoring qilish
				B2.02.6	Ekologik xavf-xatarlarni tahlil qilish va prognozlashtirish
3	21332003 Ekolog	D1.6	Ekologik loyihalar va dasturlarni ishlab chiqish	D1.01.6	Ekologik loyihalarni rejalashtirish
				D1.02.6	Ekologik dasturlarni joriy etish va nazorat qilish
		D2.6	Ekologik tadqiqotlar va tahlillar o'tkazish	D2.01.6	Atrof-muhit holatini ilmiy tahlil qilish
				D2.02.6	Ekologik tendentsiyalarni prognoz qilish
4	21332005 Ekolog-muhandis	E1.6	Ekologik texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish	E1.01.6	Ekologik toza texnologiyalarni loyihalashtirish
				E1.02.6	Ekologik texnologiyalarni joriy etish va nazorat qilish
		E2.6	Ekologik muhandislik loyihalarini boshqarish	E2.01.6	Ekologik loyihalarni loyihalashtirish va muvofiqlashtirish
				E2.02.6	Ekologik loyihalarni baholash va optimallashtirish
5	21332 Katta ekolog	F1.6	Ekologik strategiyalarni ishlab chiqish va boshqarish	F1.01.6	Ekologik strategiyalarni ishlab chiqish va takomillashtirish
				F1.02.6	Ekologik strategiyalarni joriy etish va nazorat qilish
		F2.6	Ekologik loyihalarni	F2.01.6	Ekologik loyihalarni boshqarish

			boshqarish va baholash	F2.02.6	Ekologik loyihalarni baholash va hisobotlar tayyorlash
6	12190005 Bosh ekolog	G1.6	Ekologik siyosat va strategiyalarni ishlab chiqish	G1.01.6	Yagona ekologik siyosatni ishlab chiqish
				G1.02.6	Ekologik siyosatni joriy etish va muvofiqlashtirish
		G2.6	Ekologik faoliyatni tashkil etish va boshqarish	G2.01.6	Ekologik faoliyatni tashkil etish
				G2.02.6	Ekologik faoliyatni monitoring qilish va baholash
		G3.6	Xalqaro ekologik hamkorlikni tashkil etish	G3.01.6	Xalqaro ekologik loyihalarni tashkil etish va xalqaro hamkorlikni muvofiqlashtirish

IV. Kasblar xaritasi va mehnat funksiyalari tavsifi

Kasbning nomi:	Tabiat muhofazasi bo'yicha inspektor	
Mashg'ulot nomining kodi:	32570	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	5	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Malakani baholash tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Atrof-muhit muhofazasi, ekologik boshqaruv va ekologik muhandislik sohalarida 6 oygacha ish staji	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	Ekologik monitoring, modellashtirish va tahlil uchun zamonaviy dasturiy ta'minot va uskunalar bilan ishlash; Samarali mehnat munosabatlarini o'rnatish; O'zaro muloqotda xushmuomulali bo'lish; Professional rivojlanish ustida ishlash; Kasb bilan bog'liq o'zgarishlarni kuzatish	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	o'rta maxsus professional ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	Ish joyida trening va seminarlar hamda qisqa muddatli o'quv kurslari	
Kasbiy standartlar reestrda mavjudligi:		
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:		
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi	Kasbning nomi
	5	Inspektor-ekolog
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
A1.5-Tabiat resurslarini muhofaza qilish bo'yicha davlat nazoratini amalga oshirish	A1.01.5-Tabiat resurslaridan foydalanish qonunchiligiga rioya etilishini nazorat qilish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Tabiat resurslaridan foydalanish bo'yicha qonun buzilishlarini aniqlash uchun monitoring va tekshiruvlar o'tkazish
		2. Tabiatni muhofaza qilish qonunchiligiga rioya etilishini ta'minlash uchun korxonalar va tashkilotlar faoliyatini tahlil qilish
		3. Ekologik qonun buzilishlar bo'yicha hujjatlar tayyorlash va rasmiylashtirish
		4. Aholi va tashkilotlar o'rtasida tabiat resurslarini muhofaza qilish bo'yicha targ'ibot-tashviqot ishlarini olib borish
		Ko'nikmalar:
		Ekologik monitoring va audit o'tkazish
		Qonun buzilishi holatlarini aniqlash va hujjatlarni rasmiylashtirishda huquqiy normalarni qo'llash
		Ma'lumotlarni tahlil qilish va hisobotlar tayyorlash
		Ekologik xavf-xatarlarni baholash va ularni bartaraf etish choralarini ishlab chiqish
		Jamoa bilan ishlash va manfaatdor tomonlar bilan

		muzokara olib borish Axborot texnologiyalari va maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish Bilimlar: O'zbekiston Respublikasining tabiatni muhofaza qilish va tabiat resurslaridan foydalanish sohasidagi qonunchiligi Xalqaro ekologik konvensiyalar va tabiatni muhofaza qilish standartlari Tabiat resurslarining turlari, ularning xususiyatlari va muhofaza qilish usullari Ekologik monitoring va nazoratning ilmiy va amaliy asoslari Ekologik qonun buzilishi holatlari uchun javobgarlik va jarima turlari Tabiat resurslarini boshqarishning iqtisodiy va ijtimoiy jihatlar
	A1.02.5-Tabiatni muhofaza qilish bo'yicha jamoatchilik nazoratini tashkil etish	Mehnat harakatlari: 1. Jamoatchilikni tabiatni muhofaza qilish masalalarida faol ishtirok etishga jalb qilish uchun tadbirlar tashkil etish 2. Tabiat resurslaridan foydalanish va muhofaza qilish bo'yicha jamoatchilik fikrini o'rganish 3. Ekologik qonun buzilishi holatlarini aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha jamoatchilik tashabbuslarini muvofiqlashtirish 4. Mahalliy hokimiyat organlari va nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlikda jamoatchilik nazorati mexanizmlarini joriy etish Ko'nikmalar: Jamoatchilik bilan muloqot qilish va ommaviy tadbirlarni tashkil etish Ekologik muammolar bo'yicha ma'lumotlarni tahlil qilish va umumlashtirish Loyiha boshqaruvi va jamoatchilik tashabbuslarini muvofiqlashtirish Mediatsiya va nizolarni hal qilish usullarini qo'llash Ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlar orqali ekologik xabardorlikni oshirish Jamoatchilik nazorati bo'yicha hisobotlar va takliflar tayyorlash Bilimlar: O'zbekiston Respublikasining tabiatni muhofaza qilish va jamoatchilik nazorati bo'yicha qonunchiligi Jamoatchilik nazorati mexanizmlari va ularni amalga oshirish tartibi Ekologik muammolar va ularning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari Xalqaro tajriba va jamoatchilikni jalb qilishning ilg'or

		amaliyotlari
		Tabiat resurslarini boshqarishda jamoatchilik ishtirokining huquqiy asoslari
		Ekologik axborotni tarqatish va ommaviy axborot vositalari bilan ishlash tamoyillari
	Mas’uliyat va mustaqillik:	1. Jamoatchilik nazorati tadbirlarini rejalashtirish va amalga oshirishda mustaqil qaror qabul qilish
		2. Tashkil etilgan tadbirlarning samaradorligi va qonuniyligi uchun mas’uliyat
A2.5-Atrof-muhit ifloslanishi oldini olish choralarini ishlab chiqish	A2.01.5-Ekologik xavf-xatarlarni aniqlash va baholash	Mehnat harakatlari:
		1. Atrof-muhit ifloslanishining potentsial manbalarini aniqlash uchun ekologik monitoring o’tkazish
		2. Ekologik xavf-xatarlarning ta’sir darajasini baholash uchun ma’lumotlarni yig’ish va tahlil qilish
		3. Iqlim o’zgarishi, chiqindilar va boshqa omillar natijasida yuzaga keladigan xavflarni modellashtirish
		4. Xavf-xatarlarni kamaytirish bo’yicha choralar ishlab chiqish va amalga oshirish
		Ko’nikmalar:
		Ekologik monitoring usullaridan foydalanish
		Xavf-xatarlarni baholash metodologiyalarini qo’llash
		Ma’lumotlarni statistik tahlil qilish va maxsus dasturiy ta’minotdan foydalanish
		Ekologik xavflarni boshqarish bo’yicha loyiha va hisobotlarni tayyorlash
		Jamoaviy ish va manfaatdor tomonlar bilan muloqot qilish
		Favqulodda vaziyatlarda tezkor qaror qabul qilish
		Bilimlar:
		O’zbekiston Respublikasining atrof-muhitni muhofaza qilish va ekologik xavfsizlik bo’yicha qonunchiligi
		Ekologik xavf-xatarlarni aniqlash va baholashning xalqaro standartlari
		Atrof-muhit ifloslanishi turlari va ularning ta’sir mexanizmlari
		Ekologik monitoring va ma’lumotlarni tahlil qilishning ilmiy asoslari
		Iqlim o’zgarishi va antropogen omillarning atrof-muhitga ta’siri
		Ekologik xavflarni boshqarish va oldini olish usullari
	A2.02.5-Ekologik qoidabuzarliklarni bartaraf etish choralarini muvofiqlashtirish	Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik huquqbuzarliklarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo’yicha choralar rejasini ishlab chiqish va muvofiqlashtirish
		2. Huquqbuzarliklarni bartaraf etish jarayonida davlat organlari, korxonalar va jamoatchilik bilan hamkorlik qilish
		3. Bartaraf etish choralarining samaradorligini

		monitoring qilish va natijalarni hujjatlashtirish
		Koʻnikmalar:
		Ekologik huquqbuzarliklarni tahlil qilish va ularni bartaraf etish boʻyicha aniq choralar belgilash
		Huquqiy hujjatlarni tayyorlash va qonunchilik talablariga rioya qilish
		Muzokara olib borish va manfaatdor tomonlar oʻrtasida kelishuvga erishish
		Ekologik monitoring va nazorat vositalaridan foydalanish
		Hisobotlar va tahliliy materiallarni tayyorlash va taqdim etish
		Bilimlar:
		Oʻzbekiston Respublikasining ekologik qonunchiligi va huquqbuzarliklarga qarshi choralar boʻyicha normativ-huquqiy hujjatlari
		Ekologik huquqbuzarlik turlari va ularning atrof-muhitga taʼsiri
		Xalqaro ekologik standartlar va huquqbuzarliklarni bartaraf etishning ilgʻor amaliyotlari
		Ekologik zarar va rehabilitatsiya texnologiyalari
		Monitoring va baholashning ilmiy va amaliy usullari
		Davlat va nodavlat tashkilotlar bilan ekologik sohada hamkorlik qilish tartibi
	Masʼuliyat va mustaqillik:	1. Ekologik huquqbuzarliklarni bartaraf etish boʻyicha chora-tadbirlarni mustaqil ravishda rejalashtirish va amalga oshirish
2. Tashkil etilgan choralar natijalari va qonuniyligi uchun masʼuliyat		
Texnik va/yoki texnologik talab		GIS, monitoring tizimlaridan samarali foydalanish

Kasbning nomi:	Atrof-muhitni himoya qilish bo'yicha inspektor	
Mashg'ulot nomining kodi:	21331	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	6	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Malakani baholash tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Atrof-muhit muhofazasi, ekologik boshqaruv va ekologik muhandislik sohalarida 6 oydan yildan 1 yilgacha ish staji	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	Ekologik muammolarni hal qilishda yetakchilik qilish, mustaqil qarorlar qabul qilish va yangi tashabbuslarni ilgari surish; Samarali mehnat munosabatlarini o'rnatish; O'zaro muloqotda xushmuomulali bo'lish; Professional rivojlanish ustida ishlash; Kasb bilan bog'liq o'zgarishlarni kuzatish	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	oliy ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	Ish joyida trening va seminarlar hamda malaka oshirish kurslari	
Kasbiy standartlar reestrda mavjudligi:		
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:		
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi	Kasbning nomi
	6	Ekolog
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
B1.6-Ekologik nazorat to'g'risidagi qonunchilikga rioya etilishini ta'minlash	B1.01.6-Atrof-muhit muhofazasi talablariga rioya etilishini tekshirish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Korxonalar va tashkilotlarning atrof-muhit muhofazasi bo'yicha qonunchilik talablariga rioya etilishini tekshirish uchun reydlar va auditlar o'tkazish
		2. Ekologik huquqbuzarliklarni aniqlash uchun hujjatlar va faoliyatni tahlil qilish
		3. Tekshiruv natijalariga asoslangan holda choralar ko'rish va ularning bajarilishini nazorat qilish
		4. Atrof-muhit muhofazasi bo'yicha davlat organlari va korxonalar o'rtasida muvofiqlashtiruvchi ishlarni amalga oshirish
		Ko'nikmalar:
		Ekologik audit va tekshiruv usullarini qo'llash
		Qonunchilik normalarini tahlil qilish va ularni amaliyotda qo'llash
		Ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va hisobotlar tayyorlash
		Ekologik monitoring asbob-uskunalaridan foydalanish
		Muzokara olib borish va huquqbuzarlik holatlarida tegishli choralar ko'rish
		Axborot tizimlari va maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish

		Bilimlar: O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va ekologik nazorat bo'yicha qonunchiligi Xalqaro ekologik standartlar va konvensiyalar Atrof-muhit ifloslanishining turlari va ularni monitoring qilish usullari Ekologik huquqbuzarliklar uchun qonuniy javobgarlik va jarima turlari Atrof-muhit muhofazasining iqtisodiy va ijtimoiy jihatlari Ekologik xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha texnologik va ilmiy yondashuvlar
		Mehnat harakatlari: 1. Ekologik xavfsizlikni ta'minlash uchun korxonalar va tashkilotlarda profilaktik choralar rejasini ishlab chiqish va joriy etish 2. Atrof-muhitga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi omillarni kamaytirish bo'yicha texnologik va tashkiliy tadbirlarni muvofiqlashtirish 3. Favqulodda ekologik vaziyatlarning oldini olish uchun xavf-xatarlarni monitoring qilish va baholash 4. Ekologik xavfsizlik bo'yicha treninglar va targ'ibot tadbirlarini tashkil etish Ko'nikmalar: Ekologik xavf-xatarlarni aniqlash va baholash metodologiyalarini qo'llash Ekologik xavfsizlik bo'yicha loyiha va dasturlarni boshqarish Monitoring va nazorat asbob-uskunalaridan foydalanish Qonunchilik talablariga muvofiq hujjatlar tayyorlash va hisobotlarni rasmiylashtirish Jamoaviy ish va manfaatdor tomonlar bilan samarali muloqot qilish Favqulodda vaziyatlarda tezkor qaror qabul qilish va choralar ko'rish Bilimlar: O'zbekiston Respublikasining ekologik xavfsizlik va atrof-muhit muhofazasi bo'yicha qonunchiligi Ekologik xavfsizlikni ta'minlashning xalqaro standartlari Atrof-muhit ifloslanishining manbalari va ularning inson salomatligi va ekotizimlarga ta'siri Ekologik xavfsizlikni ta'minlash uchun zamonaviy texnologiyalar va usullar Favqulodda ekologik vaziyatlarni boshqarish va reabilitatsiya usullari Ekologik xavfsizlik bo'yicha ma'lumotlarni tahlil qilish va monitoringning ilmiy asoslari
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ekologik xavfsizlik choralarini rejalashtirish va amalga oshirishda mustaqil qaror qabul qilish

		2. Amalga oshirilgan tadbirlarning samaradorligi va qonuniyligi uchun mas'uliyat
B2.6-Ekologik monitoring va tahlil o'tkazish	B2.01.6-Atrof-muhit holatini monitoring qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Atrof-muhitning asosiy ko'rsatkichlarini baholash uchun muntazam monitoring o'tkazish
		2. Ekologik ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va bazalarda saqlash
		3. Atrof-muhit holatidagi o'zgarishlarni aniqlash uchun monitoring natijalarini tahlil qilish va hisobotlar tayyorlash
		4. Ekologik monitoring dasturlarini ishlab chiqish va ularni mahalliy sharoitlarga moslashtirish
		Ko'nikmalar:
		Ekologik monitoring uskunalaridan foydalanish
		Ma'lumotlarni statistik tahlil qilish va maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Monitoring natijalarini tahlil qilish va grafik shaklda taqdim etish
		Ekologik ma'lumotlarni boshqarish tizimlarida ishlash va ma'lumotlar bazalarini yuritish
		Jamoaviy ish va monitoring guruhlar bilan muvofiqlashtirish
		Monitoring jarayonida xavfsizlik qoidalariga rioya qilish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit monitoringi va ekologik nazorat bo'yicha qonunchiligi
		Atrof-muhit monitoringining xalqaro standartlari va usullari
		Atrof-muhitning asosiy komponentlari va ularning ifloslanish manbalari
		Ekologik monitoringning ilmiy asoslari va ma'lumotlarni tahlil qilish usullari
		Atrof-muhit holatiga ta'sir qiluvchi antropogen va tabiiy omillar
	B2.02.6-Ekologik xavf-xatarlarni tahlil qilish va prognozlashtirish	Mehnat harakatlari:
		1. Atrof-muhitga ta'sir qiluvchi potentsial xavf-xatarlarni aniqlash va tahlil qilish uchun ma'lumotlarni yig'ish va tizimlashtirish
		2. Ekologik xavf-xatarlarning kelajakdagi oqibatlarini prognozlashtirish uchun modellashtirish va simulyatsiya usullarini qo'llash
		3. Xavf-xatarlarni boshqarish va oldini olish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish va taqdim etish
		Ko'nikmalar:
		Ekologik xavf-xatarlarni baholash qo'llash
		Ma'lumotlarni tahlil qilish uchun maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Ekologik modellashtirish va prognozlashtirish

		texnikalarini qoʻllash
		Tahlil natijalarini aniq va tushunarli tarzda hisobot va taqdimot shaklida taqdim etish
		Jamoaviy ishlash va turli soha mutaxassislari bilan hamkorlik qilish
		Qaror qabul qilish jarayonida noaniqlik va xavf omillarini hisobga olish
		Bilimlar:
		Oʻzbekiston Respublikasining atrof-muhit monitoringi va ekologik nazorat boʻyicha qonunchiligi
		Ekologik xavf-xatarlarni tahlil qilish va prognozlashtirishning xalqaro usullari
		Atrof-muhitning asosiy komponentlari va ularning ifloslanish mexanizmlari
		Iqlim oʻzgarishi, antropogen faoliyat va tabiiy ofatlarning taʼsiri
		Statistik tahlil, ehtimollar nazariyasi va maʼlumotlarni modelashtirish asoslari
		Ekologik xavf-xatarlarni boshqarishning iqtisodiy va ijtimoiy jihatlar
	Masʼuliyat va mustaqillik:	1. Ekologik xavf-xatarlarni tahlil qilish va prognozlashtirish jarayonlarini mustaqil ravishda rejalashtirish va amalga oshirish
		2. Tahlil natijalari va prognozlarning ishonchliligi va ularning amaliy qoʻllanilishi uchun masʼuliyat
Texnik va/yoki texnologik talab		GIS, monitoring tizimlaridan samarali foydalanish

Kasbning nomi:	Ekolog	
Mashg'ulot nomining kodi:	21332	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	6	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Malakani baholash tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Atrof-muhit muhofazasi, ekologik boshqaruv va ekologik muhandislik sohalarida 1 yildan 3 yilgacha ish staji	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	Ekologik muammolarni hal qilishda yetakchilik qilish, mustaqil qarorlar qabul qilish va yangi tashabbuslarni ilgari surish; Samarali mehnat munosabatlarini o'rnatish; O'zaro muloqotda xushmuomulali bo'lish; Professional rivojlanish ustida ishlash; Kasb bilan bog'liq o'zgarishlarni kuzatish	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	oliy ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	Ish joyida trening va seminarlar hamda malaka oshirish kurslari	
Kasbiy standartlar reestrda mavjudligi:		
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:		
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi	Kasbning nomi
	6	Atrof-muhitni himoya qilish bo'yicha inspektor
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
D1.6-Ekologik loyihalar va dasturlarni ishlab chiqish	D1.01.6-Ekologik loyihalarni rejalashtirish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik muammolarni hal qilishga qaratilgan loyihalarning maqsad va vazifalarini aniqlash va rejalashtirish
		2. Loyiha resurslari va muddatlarini baholash va rejalashtirish
		3. Ekologik loyihalarni amalga oshirish uchun manfaatdor tomonlar bilan hamkorlikni tashkil etish
		4. Loyiha hujjatlarini tayyorlash va tasdiqlash
		Ko'nikmalar:
		Loyiha boshqaruvi usullarini qo'llash
		Ekologik loyihalarni rejalashtirish va resurslarni taqsimlashda maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Ma'lumotlarni tahlil qilish va loyiha samaradorligini baholash
		Muzokara olib borish va manfaatdor tomonlar o'rtasida kelishuvlarni muvofiqlashtirish
		Risklarni boshqarish va ekologik loyihalarda noaniqliklarni hisobga olish
		Loyiha hujjatlarini tayyorlash va taqdimot qilish
		Bilimlar:

		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va ekologik loyihalar bo'yicha qonunchiligi
		Ekologik loyiha boshqaruvi va moliyalashtirishning xalqaro amaliyotlari
		Atrof-muhit muammolari va ularni hal qilishning ilmiy va texnologik usullari
		Ekologik loyihalarni baholash va monitoring qilish metodologiyalari
		Resurslarni boshqarish va loyihalarni moliyalashtirish manbalari
		Ekologik loyihalarda jamoatchilik ishtiroki va ijtimoiy-iqtisodiy omillar xususiyatlari
	D1.02.6-Ekologik dasturlarni joriy etish va nazorat qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik dasturlarni joriy etish uchun amaliy ish rejasini tuzish va bajarilishini tashkil etish
		2. Dastur ishtirokchilari o'rtasida muvofiqlashtirish ishlarini olib borish
		3. Dasturning samaradorligini baholash uchun muntazam monitoring va tahlil o'tkazish
		4. Dastur natijalarini hujjatlashtirish va hisobotlarni tayyorlash hamda manfaatdor tomonlarga taqdim etish
		Ko'nikmalar:
		Loyiha va dastur boshqaruvi usullarini qo'llash
		Ekologik ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish uchun maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Jamoaviy ishni tashkil etish va ishtirokchilar o'rtasida samarali muloqotni ta'minlash
		Monitoring va nazorat jarayonlarini rejalashtirish va amalga oshirish
		Hisobotlar va tahliliy materiallarni tayyorlash va taqdim etish
		Muammolarni aniqlash va ularni hal qilish uchun tezkor choralar ko'rish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va ekologik dasturlar bo'yicha qonunchiligi
		Ekologik dasturlarni joriy etish va baholashning xalqaro standartlari
		Atrof-muhit muhofazasi sohasidagi zamonaviy texnologiyalar va yondashuvlar
		Ekologik monitoring va samaradorlikni baholash metodologiyalari
		Dasturlarni moliyalashtirish manbalari va resurslarni boshqarish asoslari
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ekologik dasturlarni joriy etish va nazorat qilish jarayonlarini mustaqil ravishda tashkil etish va boshqarish
		2. Dastur natijalarining samaradorligi, qonuniyligi va maqsadlarga muvofiqligi uchun mas'uliyat

D2.6-Ekologik tadqiqotlar va tahlillar o'tkazish	D2.01.6-Atrof-muhit holatini ilmiy tahlil qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Atrof-muhit holatini baholash uchun ma'lumotlarni yig'ish va tizimlashtirish
		2. Ekologik jarayonlar va o'zgarishlarni tushunish uchun ilmiy tadqiqotlar o'tkazish va ma'lumotlarni tahlil qilish
		3. Atrof-muhit holatining tendensiyalarini aniqlash va kelajakdagi oqibatlarini prognozashtirish
		4. Tadqiqot natijalarini ilmiy hisobotlar, maqolalar yoki taqdimotlar shaklida umumlashtirish va nashr qilish
		Ko'nikmalar:
		Ilmiy tadqiqot metodologiyalarini qo'llash
		Ma'lumotlarni statistik tahlil qilish va dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Ekologik monitoring uskunalari bilan ishlash
		Ilmiy ma'lumotlarni vizualizatsiya qilish va talqin qilish
		Ilmiy hujjatlar tayyorlash va nashr qilish
		Jamoaviy tadqiqotlarda ishtirok etish va xalqaro hamkorlikni tashkil qilish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va ekologik tadqiqotlar bo'yicha qonunchiligi
		Atrof-muhitning fizik-kimyoviy va biologik xususiyatlari
		Ekologik tahlil va tadqiqotlarning xalqaro metodologiyalari
		Iqlim o'zgarishi, antropogen ta'sir va ekotizimlarning o'zaro bog'liqligi
		Ma'lumotlarni tahlil qilishning statistik va matematik usullari
		Atrof-muhitning barqarorligini ta'minlash bo'yicha ilmiy yondashuvlar va texnologiyalar
	D2.02.6-Ekologik tendentsiyalarni prognoz qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Atrof-muhitning uzoq muddatli o'zgarishlarini prognoz qilish uchun ekologik ma'lumotlarni tahlil qilish va modellashtirish
		2. Iqlim o'zgarishi, ifloslanish va resurslardan foydalanish kabi omillarning kelajakdagi ta'sirini baholash
		3. Prognoz natijalariga asoslangan holda ekologik xavf-xatarlarni boshqarish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish
		Ko'nikmalar:
		Ekologik modellashtirish va prognozashtirish usullarini qo'llash
		Statistik tahlil va maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil va talqin qilish
		Ilmiy va texnik hisobotlar tayyorlash va natijalarni vizualizatsiya qilish
		Xalqaro tadqiqot guruhlarini bilan hamkorlik qilish va ma'lumotlar almashish

		Noaniqlik va xavf omillarini hisobga olgan holda qaror qabul qilish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va ekologik monitoring bo'yicha qonunchiligi
		Iqlim o'zgarishi va ekologik tendensiyalarni prognozlashtirishning xalqaro metodologiyalari
		Atrof-muhitning fizik, kimyoviy va biologik xususiyatlari va ularning o'zaro ta'siri
		Ekologik tizimlarning barqarorligi va antropogen ta'sirning uzoq muddatli oqibatlari
		Ma'lumotlarni tahlil qilishning zamonaviy usullari
		Ekologik prognozlarning ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy jihatlari
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ekologik tendensiyalarni prognoz qilish jarayonlarini mustaqil ravishda rejalashtirish va amalga oshirish 2. Prognozlarning aniqligi va ularning qaror qabul qilish jarayonlariga ta'siri uchun mas'uliyat
Texnik va/yoki texnologik talab		GIS, monitoring tizimlaridan samarali foydalanish

Kasbning nomi:	Ekolog-muhandis	
Mashg'ulot nomining kodi:	21332	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	6	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Malakani baholash tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Atrof-muhit muhofazasi, ekologik boshqaruv va ekologik muhandislik sohalarida 1 yildan 3 yilgacha ish staji	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	Ekologik muammolarni hal qilishda yetakchilik qilish, mustaqil qarorlar qabul qilish va yangi tashabbuslarni ilgari surish; Samarali mehnat munosabatlarini o'rnatish; O'zaro muloqotda xushmuomulali bo'lish; Professional rivojlanish ustida ishlash; Kasb bilan bog'liq o'zgarishlarni kuzatish	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	oliy ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	Ish joyida trening va seminarlar hamda malaka oshirish kurslari	
Kasbiy standartlar reestrda mavjudligi:		
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:		
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi	Kasbning nomi
	6	Ekolog
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
E1.6-Ekologik texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish	E1.01.6-Ekologik toza texnologiyalarni loyihalashtirish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Atrof-muhitga ta'sirni kamaytiradigan ekologik toza texnologiyalarni loyihalashtirish va ishlab chiqish
		2. Texnologiyalarning samaradorligini sinovdan o'tkazish va ularni sanoat sharoitlariga moslashtirish
		3. Loyiha hujjatlari tayyorlash va tasdiqlash
		4. Ekologik texnologiyalarni joriy etish jarayonida korxonalar va muhandislik jamoalari bilan hamkorlik qilish
		Ko'nikmalar:
		Muhandislik loyihalashtirish dasturlaridan foydalanish
		Ekologik texnologiyalarni loyihalashtirishda barqarorlik va samaradorlikni hisobga olish
		Texnologik jarayonlarni modellashtirish va maqbullashtirish
		Texnik hujjatlarni tayyorlash va standartlarga rioya qilish
		Jamoda ishlash va turli soha mutaxassislari bilan hamkorlik qilish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va ekologik texnologiyalar bo'yicha qonunchiligi
		Ekologik toza texnologiyalarning xalqaro standartlari

		Atrof-muhitga ta'sir qiluvchi sanoat jarayonlari va ularni maqbullashtirish usullari
		Qayta tiklanadigan energiya turlari
		Muhandislik dizayni va ekologik modellashtirishning ilmiy asoslari
	E1.02.6-Ekologik texnologiyalarni joriy etish va nazorat qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik toza texnologiyalarni korxonalar va sanoat obyektlarida joriy etish jarayonini rejalashtirish va tashkil etish
		2. Texnologiyalarning ishlashi va atrof-muhitga ta'sirini monitoring qilish va baholash
		3. Joriy etilgan texnologiyalarning qonunchilik va standartlarga muvofiqligini nazorat qilish
		4. Texnologiyalarni maqbullashtirish va samaradorligini oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish va amalga oshirish
		Ko'nikmalar:
		Ekologik texnologiyalarni joriy etishda loyiha boshqaruvi usullarini qo'llash
		Monitoring va nazorat uskunalari bilan ishlash
		Ma'lumotlarni tahlil qilish va maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Texnik hujjatlarni tahlil qilish va hisobotlar tayyorlash
		Jamoadi ishlash va manfaatdor tomonlar bilan ishni muvofiqlashtirish
		Muammolarni aniqlash va texnologik jarayonlarni maqbullashtirish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va texnologiyalarni joriy etish bo'yicha qonunchiligi
		Ekologik texnologiyalarni joriy etish va nazorat qilishning xalqaro standartlari
		Ekologik toza texnologiyalarning turlari
		Atrof-muhitga ta'sirning monitoringi va baholash usullari
		Texnologik jarayonlarning muhandislik va ekologik jihatlarini
		Ekologik texnologiyalarni iqtisodiy va ekologik samaradorligini baholash usullari
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Ekologik texnologiyalarni joriy etish va nazorat qilish jarayonlarini mustaqil rejalashtirish va boshqarish
		2. Joriy etilgan texnologiyalarning samaradorligi, xavfsizligi va qonuniyligi uchun mas'uliyat
E2.6-Ekologik muhandislik loyihalarini boshqarish	E2.01.6-Ekologik loyihalarni loyihalashtirish va muvofiqlashtirish	Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik muhandislik loyihalarining maqsadlari, doirasi va resurslarini aniqlash va loyiha rejasini ishlab chiqish
		2. Loyihaning muhandislik va ekologik jihatlarini loyihalashtirish, texnik chizmalar va spetsifikatsiyalarni tayyorlash

		3. Loyiha ishtirokchilari o'rtasida muvofiqlashtirish ishlarini olib borish
		4. Loyiha jarayonini monitoring qilish, sifat nazoratini ta'minlash va belgilangan muddatlar va byudjet doirasida bajarilishini ta'minlash
		Ko'nikmalar:
		Loyiha boshqaruvi metodologiyalarini qo'llash va loyiha boshqaruv dasturlaridan foydalanish
		Muhandislik loyihalashtirish dasturlarida ishlash va texnik hujjatlarni tayyorlash
		Ekologik xavf-xatarlarni baholash va loyihaning atrof-muhitga ta'sirini tahlil qilish
		Muzokara olib borish va manfaatdor tomonlar o'rtasida kelishuvlarni muvofiqlashtirish
		Sifat nazorati va loyiha xavflarini boshqarish usullarini qo'llash
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi, muhandislik va qurilish bo'yicha qonunchiligi
		Ekologik muhandislik loyihalarini loyihalashtirish va boshqarishning xalqaro standartlari
		Atrof-muhitga ta'sirni baholash va barqaror loyihalashtirish tamoyillari
		Ekologik toza texnologiyalar va muhandislik yechimlarining texnik va ekologik jihatlari
		Loyiha boshqaruvi, moliyaviy tahlil va resurslarni rejalashtirish asoslari
	E2.02.6-Ekologik loyihalarni baholash va optimallashtirish	Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik loyihalarining samaradorligi, atrof-muhitga ta'siri va iqtisodiy foydasini baholash uchun tahlil va monitoring o'tkazish
		2. Loyihaning texnik, ekologik va moliyaviy jihatlarini maqbullashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish va joriy etish
		3. Loyiha natijalarini qonunchilik talablari va xalqaro standartlarga muvofiqligini tekshirish va hisobotlar tayyorlash
		Ko'nikmalar:
		Ekologik loyihalarni baholash usullarini qo'llash
		Ma'lumotlarni tahlil qilish va optimallashtirish uchun dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Loyiha samaradorligini oshirish uchun muhandislik va ekologik yechimlarni ishlab chiqish
		Moliyaviy va ekologik xarajatlarni tahlil qilish va resurslardan samarali foydalanish
		Hisobotlar va tahliliy materiallarni tayyorlash va manfaatdor tomonlarga taqdim etish
		Bilimlar:

		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va loyiha boshqaruvi bo'yicha qonunchiligi
		Ekologik loyihalarni baholash va maqbullashtirishning xalqaro standartlari
		Atrof-muhitga ta'sirning ilmiy va texnik tahlili, emissiya va resurs sarfi
		Barqaror muhandislik yechimlar va ekologik toza texnologiyalar turlari
		Iqtisodiy tahlil va loyiha samaradorligini baholash usullari
	Mas'uliyat va mustaqillik	1. Ekologik loyihalarni baholash va maqbullashtirish jarayonlarini mustaqil ravishda rejalashtirish va amalga oshirish
Texnik va/yoki texnologik talab		GIS, monitoring tizimlaridan samarali foydalanish

Kasbning nomi:	Katta ekolog	
Mashg'ulot nomining kodi:	21332	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	6	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Malakani baholash tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Atrof-muhit muhofazasi, ekologik boshqaruv va ekologik muhandislik sohalarida kamida 3 yildan 5 yilgacha tajriba	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	Ekologik strategiya va loyihalarni ishlab chiqish, rejalashtirish, shu jumladan uzoq muddatli maqsadlarni belgilash va resurslarni samarali taqsimlash	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	oliy ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	Ish joyida trening va seminarlar hamda malaka oshirish kurslari	
Kasbiy standartlar reestrida mavjudligi:		
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:		
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi	Kasbning nomi
	6	Ekolog
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
F1.6-Ekologik strategiyalarni ishlab chiqish va boshqarish	F1.01.6-Ekologik strategiyalarni ishlab chiqish va takomillashtirish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Atrof-muhit muhofazasi va barqaror rivojlanish bo'yicha uzoq muddatli strategiyalarni ishlab chiqish va hujjatlarni tayyorlash
		2. Ekologik strategiyalarni mahalliy va xalqaro qonunchilik talablari bilan muvofiqlashtirish va integratsiyalash
		3. Strategiyalarning samaradorligini tahlil qilish va ularni takomillashtirish bo'yicha takliflar kiritish
		4. Davlat organlari, xalqaro tashkilotlar va jamoatchilik bilan hamkorlikda strategiyalarni muhokama qilish va tasdiqlash
		Ko'nikmalar:
		Strategik rejalashtirish va uzoq muddatli ekologik maqsadlarni belgilash
		Ma'lumotlarni tahlil qilish va strategik qarorlar qabul qilish uchun maxsus vositalardan foydalanish
		Loyiha boshqaruvi va manfaatdor tomonlar bilan muzokara olib borish
		Ekologik strategiyalarni hujjatlashtirish va taqdimotlar tayyorlash
		Xalqaro va mahalliy ekologik trendlarni tahlil qilish va moslashtirish
		Jamoatchilik va ommaviy axborot vositalari bilan muloqot qilish va strategiyalarni targ'ib qilish

		Bilimlar: O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va barqaror rivojlanish bo'yicha qonunchiligi Xalqaro ekologik strategiyalar va konvensiyalar Atrof-muhitga ta'sir qiluvchi iqtisodiy, ijtimoiy va texnologik omillar Ekologik strategiyalarni ishlab chiqish va baholashning ilmiy va amaliy metodologiyalari Iqlim o'zgarishi, resurs boshqaruvi va ekotizimlarning barqarorligi tamoyillari Strategik boshqaruv va korporativ ekologik mas'uliyat tamoyillari
	F1.02.6-Ekologik strategiyalarni joriy etish va nazorat qilish	Mehnat harakatlari: 1. Ekologik strategiyalarni amalga oshirish uchun amaliy rejalar va dasturlarni ishlab chiqish va joriy etishni tashkil etish 2. Strategiyalarning bajarilishini monitoring qilish va samaradorligini baholash uchun ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish 3. Davlat organlari, korxonalar va jamoatchilik o'rtasida strategiyalarni joriy etish bo'yicha muvofiqlashtirish ishlarini olib borish 4. Strategiyalarni takomillashtirish va yangi ekologik muammolarga moslashtirish bo'yicha takliflar kiritish Ko'nikmalar: Loyiha boshqaruvi usullarini qo'llash va strategiyalarni joriy etish Ekologik ma'lumotlarni tahlil qilish va monitoring uchun maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish Manfaatdor tomonlar bilan samarali muloqot qilish va muzokaralar olib borish Strategiyalarning samaradorligini baholash uchun KPI va boshqa ko'rsatkichlardan foydalanish Hisobotlar tayyorlash va strategiya natijalarini keng jamoatchilikka taqdim etish Muammolarni aniqlash va strategiyalarni tezkor ravishda moslashtirish Bilimlar: O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va barqaror rivojlanish bo'yicha qonunchiligi Ekologik strategiyalarni joriy etish va monitoring qilishning xalqaro amaliyotlari Atrof-muhitning ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy omillari va ularning strategiyalarga ta'siri Ekologik monitoring va samaradorlikni baholashning ilmiy va amaliy metodologiyalari Iqlim o'zgarishi va global ekologik muammolar kelib chiqish sabablari

		Strategik boshqaruv va korporativ barqarorlik tamoyillari
	Mas’uliyat va mustaqillik:	1. Ekologik strategiyalarni joriy etish va nazorat qilish jarayonlarini mustaqil ravishda rejalashtirish va boshqarish 2. Strategiyalarning samaradorligi, qonuniyligi va barqaror rivojlanish maqsadlariga muvofiqligi uchun to’liq mas’uliyat
F2.6-Ekologik loyihalarni boshqarish va baholash	F2.01.6-Ekologik loyihalarni boshqarish	Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik loyihalarni rejalashtirish, maqsadlar, resurslar va muddatlarni aniqlash va loyiha jadvallarini tuzish
		2. Loyiha jamoasi, manfaatdor tomonlar va pudratchilar o’rtasida muvofiqlashtirish ishlarini olib borish
		3. Loyiha byudjetini boshqarish, xarajatlarni nazorat qilish va moliyaviy resurslardan samarali foydalanish
		4. Loyiha jarayonini monitoring qilish, risklarni boshqarish va sifat nazoratini ta’minlash
		Ko’nikmalar:
		Loyiha boshqaruvi metodologiyalarini qo’llash va loyiha boshqaruv dasturlaridan foydalanish
		Ekologik loyihalarni rejalashtirish va resurslarni taqsimlashda strategik yondashuvni qo’llash
		Jamoaviy ishni tashkil etish va manfaatdor tomonlar bilan samarali muloqot qilish
		Hisobotlar tayyorlash va loyiha natijalarini taqdim etish
		Muammolarni tezkor hal qilish va loyiha jarayonida moslashuvchanlikni ta’minlash
		Bilimlar:
		O’zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va loyiha boshqaruvi bo’yicha qonunchiligi
		Ekologik loyihalarni boshqarishning xalqaro standartlari
		Atrof-muhitga ta’sirni baholash va barqaror rivojlanish tamoyillari
		Ekologik loyihalarni moliyalashtirish manbalari va byudjetni boshqarish usullari
		Ekologik texnologiyalar va ularni loyihalarda qo’llash imkoniyatlari
		Jamoatchilik ishtiroki va loyihalarning ijtimoiy-iqtisodiy ta’sirini tahlil qilish
	F2.02.6-Ekologik loyihalarni baholash va hisobotlar tayyorlash	Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik loyihalarning samaradorligini, atrof-muhitga ta’sirini va maqsadlarga erishilishini baholash uchun ma’lumotlarni yig’ish va tahlil qilish
		2. Loyihaning ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy natijalarini baholash va hisobotlar tayyorlash
		3. Baholash natijalariga asoslangan holda takomillashtirish bo’yicha tavsiyalar ishlab chiqish va manfaatdor tomonlarga taqdim etish
		Ko’nikmalar:

		Ekologik loyihalarni baholash usullarini qo'llash
		Ma'lumotlarni tahlil qilish va vizualizatsiya qilish uchun dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Ilmiy va texnik hisobotlar tayyorlash va natijalarni aniq va tushunarli tarzda taqdim etish
		Loyiha natijalarini qonunchilik talablari va xalqaro standartlarga muvofiqligini tekshirish
		Manfaatdor tomonlar bilan muloqot qilish va baholash natijalarini muhokama qilish
		Loyiha risklarini tahlil qilish va optimallashtirish strategiyalarini ishlab chiqish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi va loyiha baholash bo'yicha qonunchiligi
		Ekologik loyihalarni baholashning xalqaro metodologiyalari
		Atrof-muhitga ta'sirning ilmiy tahlili va ekologik ko'rsatkichlar
		Iqtisodiy tahlil usullari
		Barqaror rivojlanish tamoyillari va ekologik loyihalarning ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri
		Ma'lumotlarni tahlil qilish va hisobot tayyorlashning statistik va ilmiy asoslari
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ekologik loyihalarni baholash va hisobot tayyorlash jarayonlarini mustaqil ravishda tashkil etish va boshqarish
	2. Baholash natijalarining aniqligi, qonuniyligi va loyiha maqsadlariga muvofiqligi uchun mas'uliyat	
Texnik va/yoki texnologik talab		GIS, monitoring tizimlaridan samarali foydalanish

Kasbning nomi:	Bosh ekolog	
Mashg'ulot nomining kodi:	12190	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	7	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Malakani baholash tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Atrof-muhit muhofazasi, ekologik boshqaruv va ekologik muhandislik sohalarida kamida 5 yildan 10 yilgacha tajriba	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	Ekologik siyosat, strategiya va loyihalarni ishlab chiqish, rejalashtirish va amalga oshirish, shu jumladan uzoq muddatli maqsadlarni belgilash va resurslarni samarali taqsimlash	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	Oliy ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	Ish joyida trening va seminarlar hamda malaka oshirish kurslari	
Kasbiy standartlar reestrida mavjudligi:		
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:		
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi	Kasbning nomi
	8	Ekologiya bo'yicha ilmiy xodim va ilmiy tadqiqotchi
Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
G1.6-Ekologik siyosat va strategiyalarni ishlab chiqish	G1.01.6-Yagona ekologik siyosatni ishlab chiqish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Atrof-muhit muhofazasi va barqaror rivojlanish bo'yicha yagona ekologik siyosatning maqsadlari va yo'nalishlarini ishlab chiqish
		2. Milliy va xalqaro qonunchilik, global ekologik muammolarni hisobga olgan holda siyosiy hujjatlarini tayyorlash
		3. Turli soha vakillari bilan konsultatsiyalar o'tkazish va ekologik siyosatni muvofiqlashtirish
		4. Siyosatni joriy etish uchun resurslar, muddatlar va amalga oshirish mexanizmlarini rejalashtirish
		Ko'nikmalar:
		Strategik rejalashtirish va siyosat yuritishda tahliliy yondashuvni qo'llash
		Siyosiy hujjatlarini tayyorlash va qonunchilik normalariga muvofiqlashtirish
		Manfaatdor tomonlar bilan muzokara olib borish va konsensusga erishish
		Ekologik ma'lumotlarni tahlil qilish va siyosat qarorlarini asoslash uchun maxsus vositalardan foydalanish
		Ommaviy axborot vositalari va jamoatchilik bilan muloqot qilish, siyosatni targ'ib qilish
		Siyosatning ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik ta'sirini baholash

		Bilimlar: O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi, barqaror rivojlanish va ekologik siyosat bo'yicha qonunchiligi Xalqaro ekologik kelishuvlar Atrof-muhitga ta'sir qiluvchi global va mahalliy omillar Ekologik siyosatni ishlab chiqish va joriy etishning ilmiy va amaliy metodologiyalari Iqtisodiy tahlil va ekologik siyosatning moliyaviy jihatlarini Jamoatchilik ishtiroki va ekologik siyosatda ijtimoiy adolat tamoyillari
	G1.02.6-Ekologik siyosatni joriy etish va muvofiqlashtirish	Mehnat harakatlari: 1. Ekologik siyosatni amalga oshirish uchun amaliy rejalar va dasturlarni ishlab chiqish va joriy etishni tashkil etish 2. Siyosatning turli soha va tashkilotlarda integratsiyasini muvofiqlashtirish 3. Siyosatning amalga oshirilishini monitoring qilish va samaradorligini baholash uchun ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish Ko'nikmalar: Loyiha boshqaruvi va strategik rejalashtirish usullarini qo'llash Ma'lumotlarni tahlil qilish va monitoring uchun maxsus dasturiy ta'minotdan foydalanish Manfaatdor tomonlar bilan muzokara olib borish va hamkorlikni tashkil etish Siyosatning samaradorligini baholash uchun ko'rsatkichlar ishlab chiqish va qo'llash Ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlar orqali ekologik siyosatni targ'ib qilish Siyosatni joriy etishda yuzaga kelgan muammolarni tezkor hal qilish va moslashtirish Bilimlar: O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi, barqaror rivojlanish va ekologik siyosat bo'yicha qonunchiligi Ekologik siyosatni joriy etishning xalqaro amaliyotlari Atrof-muhitga ta'sir qiluvchi iqtisodiy, ijtimoiy va texnologik omillar Ekologik monitoring va siyosat samaradorligini baholash metodologiyalari Yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanishning global tamoyillari Jamoatchilik ishtiroki va ekologik siyosatni targ'ib qilishning kommunikatsiya strategiyalari
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ekologik siyosatni joriy etish va muvofiqlashtirish jarayonlarini mustaqil ravishda rejalashtirish va boshqarish

		2. Siyosatning samaradorligi, qonuniyligi va barqaror rivojlanish maqsadlariga muvofiqligi uchun to'liq mas'uliyat
G2.6-Ekologik faoliyatni tashkil etish va boshqarish	G2.01.6-Ekologik faoliyatni tashkil etish	Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik faoliyatni tashkil etish uchun strategik va operatsion rejalar ishlab chiqish va ularni amalga oshirishni tashkillashtirish
		2. Atrof-muhit muhofazasiga qaratilgan tadbirlar va resurslarni muvofiqlashtirish
		3. Ekologik faoliyatda ishtirok etadigan jamoalar, tashkilotlar va mutaxassislar o'rtasida hamkorlikni tashkil etish
		4. Ekologik faoliyatning qonunchilik talablariga muvofiqligini ta'minlash va hujjatlarni yuritish
		Ko'nikmalar:
		Loyiha va faoliyat boshqaruvi usullarini qo'llash
		Jamoaviy ishni tashkil etish va turli soha vakillari bilan muvofiqlashtirish
		Ma'lumotlarni tahlil qilish va ekologik faoliyat samaradorligini baholash uchun dasturiy ta'minotdan foydalanish
		Muzokara olib borish va manfaatdor tomonlar o'rtasida kelishuvlarga erishish
		Ekologik hujjatlarni tayyorlash va qonunchilik talablariga rioya qilish
		Ommaviy tadbirlarni tashkil etish va jamoatchilik xabardorligini oshirish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi, barqaror rivojlanish va ekologik siyosat bo'yicha qonunchiligi
		Ekologik faoliyatni tashkil etishning xalqaro standartlari
		Atrof-muhit muhofazasining ilmiy va texnik asoslari, monitoring va tahlil usullari
		Ekologik loyihalar va tadbirlarni moliyalashtirish manbalari va resurs boshqaruvi
		Jamoatchilik ishtiroki va ekologik faoliyatda ijtimoiy-iqtisodiy omillar
	G2.02.6-Ekologik faoliyatni monitoring qilish va baholash	Mehnat harakatlari:
		1. Ekologik faoliyatning samaradorligini baholash uchun muntazam monitoring o'tkazish va ma'lumotlarni yig'ish
		2. Faoliyatning atrof-muhitga ta'siri va qonunchilik talablariga muvofiqligini tahlil qilish
		3. Monitoring natijalariga asoslangan holda hisobotlar tayyorlash va takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish
		Ko'nikmalar:
		Ma'lumotlarni statistik tahlil qilish va maxsus dasturiy

		ta'minotdan foydalanish
		Hisobotlar va tahliliy materiallarni tayyorlash va natijalarni tahlil qilish
		Ekologik faoliyatning samaradorligini baholash uchun ko'rsatkichlar ishlab chiqish va qo'llash
		Manfaatdor tomonlar bilan muloqot qilish va monitoring natijalarini muhokama qilish
		Muammolarni aniqlash va faoliyatni maqbullashtirish bo'yicha tezkor choralar ko'rish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi, barqaror rivojlanish va ekologik siyosat bo'yicha qonunchiligi
		Ekologik faoliyatni monitoring qilish va baholashning xalqaro standartlari
		Ekologik tahlil va monitoringning ilmiy asoslari va usullari
		Ekologik faoliyatning ijtimoiy-iqtisodiy va ekologik ta'sirini baholash usullari
		Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyot tamoyillari
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ekologik faoliyatni monitoring qilish va baholash jarayonlarini mustaqil ravishda rejalashtirish va amalga oshirish
		2. Monitoring natijalarining aniqligi, qonuniyligi va faoliyat maqsadlariga muvofiqligi uchun to'liq mas'uliyat
G3.6-Xalqaro ekologik hamkorlikni tashkil etish	G3.01.6-Xalqaro ekologik loyihalarni tashkil etish va xalqaro hamkorlikni muvofiqlashtirish	Mehnat harakatlari:
		1. Xalqaro ekologik loyihalarni ishlab chiqish va rejalashtirish, xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish
		2. Xalqaro ekologik kelishuvlar va dasturlarga muvofiq loyihalarni muvofiqlashtirish
		3. Xalqaro sheriklar, donor tashkilotlar va mahalliy manfaatdor tomonlar o'rtasida aloqalarni tashkil etish va muzokaralar olib borish
		4. Loyihalarni moliyalashtirish uchun xalqaro grantlar va fondlarni jalb qilish va ularning ishlatilishini nazorat qilish
		Ko'nikmalar:
		Xalqaro loyiha boshqaruvi usullarini qo'llash va loyiha boshqaruv dasturlaridan foydalanish
		Xalqaro muzokaralar olib borish va turli madaniyatlar o'rtasida muloqot qilish
		Xalqaro grantlar va moliyalashtirish dasturlari uchun arizalar tayyorlash
		Ma'lumotlarni tahlil qilish va xalqaro loyihalar samaradorligini baholash uchun maxsus vositalardan foydalanish
		Xalqaro hujjatlarni tayyorlash va xalqaro standartlarga rioya qilish
		Ommaviy axborot vositalari va xalqaro tashkilotlar bilan muloqot qilish va loyihalarni targ'ib qilish

		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasining atrof-muhit muhofazasi, barqaror rivojlanish va ekologik siyosat bo'yicha qonunchiligi
		Xalqaro ekologik kelishuvlar va dasturlar
		Xalqaro loyihalarni moliyalashtirish manbalari
		Atrof-muhit muhofazasining global muammolari
		Xalqaro loyihalarni boshqarish va baholashning metodologiyalari
		Xalqaro hamkorlikda madaniy va huquqiy farqlar, shuningdek, diplomatik protokollar
Texnik va/yoki texnologik talab		-

V. Kasbiy standartning texnik ma'lumotlari
5.1. Kasbiy standartni ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot (korxona)lar
to'g'risida ma'lumot

№	Ishlab chiquvchilar to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	Familiyasi, ismi, otasining ismi
1	O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish bo'limi boshlig'i	Kazakbayeva B.Yu.
2	O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish bo'limi bosh mutaxassisi	Ismoilov X.I.
3	O'zbekiston Respublikasi Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi Mustaqil maslahatchi	Almedov N.N.
4	Markaziy Osiyo atrof-muhit va iqlim o'zgarishini o'rganish universiteti (Green University) Akademik hamkorlik va dasturlarni rivojlantirish bo'limi menejeri	Mashrabaliyev I.M.
5	"Ekomodern" MCHJ direktori	Axmedova S.G.